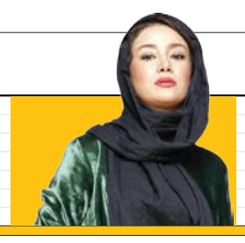

بررسی افشاگری خانم بازیگر در خصوص شعر سعدی

بهاره افشاری بازیگر تلویزیون چند روز پیش در صفحه اینستاگرامش با انتشار عکسی از شعر سعدی در پشت اسکناس یکصد هزار ریالی به اشکالی در شعر معروف «سعدی» اشاره کرد و نوشت: «کسانی که تایید کردند باید متوجه می شدند که بنی آدم اعضای یک پیکرند هر چند مشهورتر نیست اما به همان اندازه به اصالت شعر سعدی نزدیک‌تر و صحیح‌تر است. خواستم در جریان این فقر فرهنگی، تفکری، علمی قرار بگیرید.» خراسان این موضوع را در گزارشی بررسی کرده است که در زیر می خوانید.

لذت شعر

آسمان
بغض کرده است
از میان ابرها
رودهای خشک را
نگاه می کند

حامد محقق

هر کسی را دیده ام می گفت بختم بخت نیست
هیچ کس جز در خیال دیگران خوشبخت نیست
می روند از یاد خیلی زود ایام خوشی
زندگی در اصل غیر از روزهای سخت نیست

علیرضا نجفی

وقتی که نیستی
حس می کنم که پنجره
دیوار دیگری است
حس می کنم که مزه باران
عوض شده است

سید علی میرافضلی

تک درختی هستیم،
دور افتاده، به تنگ آمده، از تنهایی.
همتی کو که در این بادیه جنگل گردیم؟

کامبیز صدیقی کسمایی

***

چه انتظار عظیمی
نشسته در دل ما
همیشه منتظریم و
کسی نمی آید

حمید مصدق

اخبار

اهالی موسیقی کی‌روش را غافلگیر کردند

مراسم بدرقه تیم ملی فوتبال ایران همزمان با مراسم رونمایی از سرود تیم ملی فوتبال در تالار وحدت برگزار و از این مراسم نمادین با تعبیر «پیوند هنر و ورزش» یاد شد. به گزارش ایسنا، طبق توافقنامه بنیاد رودکی و فدراسیون فوتبال، رونمایی از سرود رسمی تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی ۲۰۱۸ روسیه با عنوان «یازده ستاره» و با صدای سالار عقیلی و موسیقی بابک زرین در مراسم بدرقه نمادین تیم ملی فوتبال در تالار وحدت انجام شد. در ادامه فریدون شهبازیان و سالار عقیلی به اجرای قطعه «پیروزی خورشید» پرداختند. از پنجمین قطعه ای که در مراسم بدرقه تیم ملی ایران نواخته شد، به عنوان سورپرایزی برای کارلوس کی روش نام برده شد. به گفته شهرداد روحانی این قطعه محصول کشور پرتغال بود.

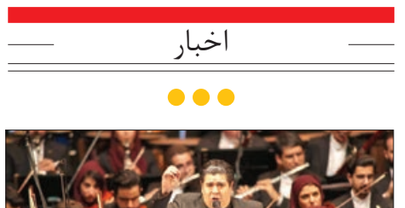

از "عقاید یک دلقک" تا "بیلیارد در ساعت نه و نیم"

انتشارات نگاه در قالب و طرحی جدید پنج اثر از هاینریش بل را با ترجمه هایی از سارنگ ملکوتی و همین طور ترجمه ای از محمد ظروفی منتشر کرده است. هاینریش بل، نویسنده آلمانی و برنده جایزه نوبل ادبی است. بیشتر آثار او به جنگ جهانی دوم و آثار پس از آن می پردازد. او در طول جنگ چند بار زخمی شد، از پادگان فرار کرد و با جعل برگه‌های عبور خود را به غرب رساند. در آن جا به دست آمریکایی ها دستگیر شد. پس از آن که از زندان آمریکایی ها آزاد شد، با همسرش در شهر کلن؛ شهری که ۸۰ درصدش در اثر جنگ ویران شده بود، اقامت کرد. بل در سال ۱۹۴۷ اولین داستان خود را به چاپ رسانید و با چاپ داستان "قطار سروقت"، در سال ۱۹۴۹، به شهرت رسید. به گزارش هنر آنلاین، موسسه انتشاراتی نگاه به تازگی پنج اثر از این نویسنده بنام آلمانی منتشر کرده است.

گفت و گو با دکتر محمد جعفر یاحقی درباره ماجرای شعر معروف سعدی

این گونه قشنگ‌تر و زیباتر است صحیح نیست

ناصر رعیت نواز
info@khorasannews.com

حتما شما هم در جریان پست اینستاگرامی بهاره افشاری بازیگر تلویزیون هستید که با انتشار تصویری از اسکناس ۱۰ هزار تومانی در صفحه اینستاگرام خود به چاپ شعر معروف «سعدی» واکنش نشان داد و با وجود این که کارشناس ادبیات نیست این دیدگاه را که یک پیکرند در «بنی آدم اعضای یکدیگرند» هر چند مشهور نیست به اصالت شعر سعدی نزدیک‌تر است، مطرح کرد و در ادامه درباره فقر فرهنگی نوشت. این ماجرا و البته ماجراهای قبل که توضیح داده شد باعث شد به سراغ دکتر محمد جعفر یاحقی استاد زبان و ادبیات فارسی، عضو پیوسته شورای فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مدیر قطب علمی فردوسی شناسی و ادبیات خراسان در دانشگاه فردوسی مشهد برویم تا متوجه شویم که جامعه فقر فرهنگی دارد یا عده‌ای دچار فقر علمی شده‌اند و به دلایلی دوست دارند در موضوعاتی که تخصصشان نیست صحبت کنند. برای بررسی بیشتر این موضوع این گفت و گو را بخوانید.

■ این گونه بهتر است یا این گونه می‌پسندم مجاز نیست

دکتر یاحقی در ابتدا درباره چگونگی تصحیح گفت: برای تصحیح در ادبیات باید این بیت یا هر بیتی را از دو منظر بررسی کرد؛ یکی شرح و توضیح شرح و دیگری مسئله تحقیق و تصحیح نسخه شناسی و متن‌شناسی است. متون کلاسیک بر اساس نسخه‌های خطی و دست‌نویس‌های کهن تصحیح شده و ضبط درست آن به دست می‌آید. این که من دلم چه می‌خواهد یا این گونه بهتر است یا این گونه می‌پسندم مجاز نیست. بنابراین هر متنی ابتدا باید یک تصحیح انتقادی صحیح داشته باشد و بر اساس آن ضبطی که براثر اجتهاد و تصحیح انتقادی مصححان آگاه پیدا می‌شود آن را ملاک قرار دهیم و سپس آن تصحیح انتقادی قابل تفسیر و تاویل است.

■ بحث «یکدیگرند» و «یک پیکرند» از قدیم وجود داشته است

مدیر قطب علمی فردوسی شناسی و ادبیات خراسان ادامه داد: بر اساس مدارک گلستان سعدی که تصحیح شده و نسخه‌های کهنی که مربوط به اوایل قرن هشتم است یعنی ۱۰، ۱۵ سال بعد از مرگ سعدی که به احتمال زیاد باید خیلی به زبان سعدی نزدیک باشد و در واقع باید گفت به سخن سعدی از همه نزدیک‌تر است تقریبا بالاتفاق تمام آن‌ها ضبط یکدیگرند را دارند، شادروان غلامحسین یوسفی که آخرین تصحیح را از گلستان ارائه داده و همه نسخه‌ها را دیده است می گوید. همه نسخه‌های این مصرع را به صورت «بنی آدم اعضای یکدیگرند» ضبط و ثبت کرده‌اند البته این بحث «یکدیگرند» صحیح است یا «یک پیکرند» از قدیم وجود داشته است.

وی افزود: عده‌ای «یکدیگرند» را نپسندیدند و شاید بنا بر حدیثی از حضرت رسول (ص) که در ادامه خواهم گفت آن را «یک پیکرند» تعبیر کرده‌اند و لی نسخه‌ها و علم نسخه شناسی می گوید «یکدیگرند» به سخن سعدی نزدیک‌تر است. علاوه بر این بنا بر تحقیقاتی که انجام گرفته است معتقدند این عبارت «یکدیگرند» عبارت مشخص و قابل توجهی در روزگار سعدی بوده است.

■ شاهدهای مجتبی مینویی از رساله پولُس

شادروان غلا محسین یوسفی می گوید تمام نسخه های من یکدیگرند را ضبط کرده اند پیش از آن هم در مجله یغما مرحوم مجتبی مینویی که مجتهد اعلم و اخص در این زمینه است و یعنی هر چه او بگوید در این باره می‌تواند برای همه مصححان و محققان حجت باشد با تحقیق در این زمینه و بر اساس نسخه هایی که در آن روزگار در اختیار داشته و همچنین بر اساس مطالعه‌ای که در متون روزگار سعدی انجام داده به این نتیجه رسیده است که عبارت «یکدیگرند» مصطلح بوده و چندین شاهد نیز از رساله پولُس آورده که در آن جا از واژه «یکدیگرند» استفاده شده به طور مثال «همچنان که در یک بدن اعضای بسیار داریم هر عضوی را یک کار نیست. همچنین ما که بسیاریم یک جسم هستیم اما فرد فرد اعضای یکدیگریم». در جایی دیگر در رساله اول پولُس آمده است که: «دروغ را ترک کرده هر کس با همسایه خود راست بگوید زیرا که ما اعضای یکدیگریم»

■ چرا عده‌ای «یک پیکرند» را صحیح می‌دانند

دکتر یاحقی درباره عده‌ای که «یک پیکرند» را صحیح می‌دانند، گفت: کسانی که برخورد ذوقی با این مصرع دارند یا عده‌ای که با توجه به این حدیث حضرت رسول (ص) که می فرمایند: «مَثَلُ الْمُؤمِنینَ فی تَوادِّهِمْ وَتَراحُمِهِمْ وَتَعاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ: اذَا اشْتَکی مِنْهُ عُضْوٌ تَداعی لَهُ سائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمّی. مَثَل مؤمنان در دوستی و ابراز رحمت و عاطفه به یکدیگر، مثل پیکر است. هر گاه عضوی از آن در دمند شود، دیگر اعضای پیکر، با بی خوابی و تب، با آن عضو همدردی می کنند.» همچنین دکتر ذبیح ا... صفا، نقی صیامی، سعید نفیسی، مرحوم خزاعلی و خطیب رهبر که در باره گلستان کار کرده اند به دلایل ذوقی و با استناد به حدیث معروفی که نقل شد ضبط «یک پیکرند» را صحیح دانسته اند اما نسخه‌های خطی «یکدیگرند» را ضبط کرده‌اند.

■ «یکدیگرند» صحیح است

وی با اشاره به دانش تصحیح درباره مصرع صحیح این شعر سعدی بیان کرد: دانش تصحیح مشخص می کند که مصرع صحیح همان «بنی آدم اعضای یکدیگرند» است. یک اصل که در تصحیح متن وجود دارد این است که هر کلمه و عبارتی که نامانوس‌تر باشد درست‌تر است. این یک قاعده است که کلمه و عبارت و هر معنایی که دور از دسترس‌تر، دشوارتر و دور از ذهن‌تر باشد، درست‌تر است. این قاعده در ۹۵ درصد متون صدق می کند به این دلیل که نسخه‌ها از روی هم نوشته می شده و هیچ آدم عاقلی ساده را سخت نمی کند بلکه برعکس سخت را ساده می کردند و این اصل شناخته شده و مسلمی در تصحیح است که هر مصحح آگاهی که با تصحیح آشنایی داشته باشد معمولا سخن دشوارتر را اصلح و انسب می داند و آن را انتخاب می کند.

■ عده‌ای فقر علمی دارند

عضو پیوسته شورای فرهنگستان زبان و ادب فارسی درباره کسانی که ندانسته درباره شعر سعدی نظر می دهند، افزود: به کسانی که شعر پشت اسکناس ۱۰۰ هزار ریالی را اشتباه دانسته و مسئولان و جامعه را به فقر فرهنگی متهم کرده‌اند باید گفت شما فقر علمی دارید. این گونه قشنگ‌تر است این گونه زیباتر است و من آن را بهتر می پسندم صحیح نیست و ذوق و برداشت شخصی افراد است اما اصل گلستان نوع دیگری است.

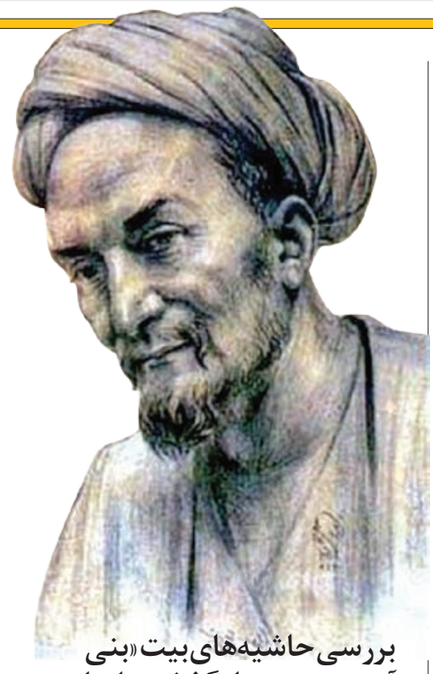

بررسی حاشیه‌های بیت «بنی آدم...» سعدی از گذشته تا به امروز

بنی آدم اعضای یکدیگرند یا یک پیکرند؟!

اکرم انتصاری- در آن دوران که ما را وقت خوش بود/ زهجرت ششصد و پنجاه و شش بود. گاه‌نگارش دیباچه گلستان سعدی، به سال ۶۵۶ هجری شاید روزی که شیخ اجل، سعدی با نثر دلکشش باب اول را در سیرت پادشاهان این طور می نوشت: «بر بالین تربت یحیی پیغامبر (ع) معتکف بودم در جامع دمشق...» و در ادامه هم شعر «بنی آدم اعضای...» گمان هم نمی کرد که بیتی از این باب در چند صد سال بعد آن هم به واسطه یک بازیگر در فضای مجازی این طور جریان ساز شود. بیتی که تا قبل از جنجال اشاره بهاره افشاری در صفحه اینستاگرامش آبستن ماجراهای دیگری بوده است؛ ماجراهایی که در کنار هم چیدیم تا خودتان بتوانید پازل این بیت پرماجرا را کامل کنید.

■ «بله» سازمان تولید اسکناس به واژه «یکدیگرند»

تیر ماه سال ۸۹ قرعه به نام این بیت افتاد و همراه با طرحی از آرامگاه سعدی و محرابی الهام گرفته از معرق کاری گنبد سرخ مراغه در پشت اسکناس‌های یکصد هزار ریالی چاپ و توزیع شد. نقدها در همان روزهای اول تیر ماه جدی شد. کاووس حسن لی موسس مرکز سعدی شناسی در گفت وگویی درباره اصالت این بیت این طور گفت که بیت «بنی آدم اعضای یکدیگرند / که در آفرینش ز یک گوهرند» مشهورتر است هر چند به همان اندازه از اصالت دورتر است. در این میان مجید صنیعی، مدیر کل وقت سازمان تولید اسکناس و مسکوکات نامه ای به موسس مرکز سعدی شناسی نوشت و گفت با توجه به وجود دو نگرش متفاوت اما صحیح برای این مصرع از نظر بانک مرکزی چاپ هر دو نگارش بر پشت اسکناس یک صد هزار ریالی بیان کننده پیامی عمیق و انسانی نهفته در شعر مشهور این شاعر بزرگ در تاریخ ادبیات فارسی است. همچنین صنیعی گفته بود برای استفاده از این بیت در طراحی اسکناس جدید، نظر کارشناسانه نهاد رسمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی را فصل الخطاب قرار دادند و در پی نامه نگاری‌ها به این پاسخ از فرهنگستان رسیده‌اند که قرائت بیت با کلمه «یکدیگرند» برتر است. با این توضیح که زنده یاد مرحوم دکتر غلامحسین یوسفی در توضیحات گلستان (صفحه ۲۶۴) در تایید و تاکید صحت این مطلب نوشته‌اند: "اعضای یکدیگرند" چنین است در همه نسخه‌ها. اما این پایان داستان این بیت نبود.

■ سر در سازمان ملل خبری از این شعر نیست

باور این که این بیت و مضمون انسان دوستانه سعدی بر سر در سازمان ملل است و به چشم همه بزرگان جهان آشنا، تا مدت‌ها باور شیرین ذهن خیلی‌ها بود و شاید هنوز هم هست. تا این که سال گذشته محمد جواد ظریف وزیر امور خارجه کشورمان در استقبال از اولین روز اردیبهشت و بزرگداشت سعدی عکسی از فرش ایرانی را که در تار و پودش شعر آشنای سعدی با عنوان «بنی آدم» بافته شده است در صفحه اینستاگرامش به اشتراک گذاشت. گویا او هم به باور شیرینی که از آن گفتیم، مبتلا بوده است. او این طور نوشته بود که «همه ما از کودکی در کتاب‌ها خوانده بودیم که بالای در ورودی سازمان ملل متحد این شعر معروف سعدی را نوشته‌اند. در سال ۱۳۶۱ که برای اولین بار به نیویورک و سازمان ملل متحد رفتم همه ساختمان را گشتم، اما شعر سعدی را پیدا نکردم. از دوستان و افراد با سابقه‌تر نیز پرسیدم، ولی کسی این شعر را ندیده بود. در دوران سفارت در سازمان ملل متحد در سال ۱۳۸۳ مطلع شدم که جناب آقای محمد صیرفیان، یکی از معروف‌ترین تجار فرش اصفهان یک فرش نفیس پنج متر در پنج متر بافته است که در وسط این فرش شعر سعدی با نخ طلا نوشته شده و تمایل داشتند فرش را به سازمان ملل متحد هدیه بدهند. با توجه به ابعاد این فرش هر دیواری برای نصب آن مناسب نبود و با پیگیری زیاد یکی از همکاران خوبم در نمایندگی، توانستیم فرش مزین به شعر سعدی را در کنار فرش دیوار چین نصب کنیم و در تابلوی کنار فرش نیز ترجمه زیبایی از شعر سعدی را به انگلیسی تهیه کردیم. بالاخره شعر سعدی به سازمان ملل متحد رفت.»

■ از بهاره به فیلترچی! فیلترچی دقت کن

همان طور که حدس می زنید این پایان ماجرای این شعر سعدی نبوده و نیست. و این روزها دوباره، بودن یا نبودن واژه یکدیگر به سبب پست بهاره افشاری بازیگر کشورمان مسئله ساز شده است. او در صفحه اینستاگرامش تصویر پشت اسکناس یکصد هزار ریالی را به اشتراک گذاشت و با نقد به فیلترهای چاپ اسکناس مدعی شد که این بیت با واژه «پیکرند» درست‌تر است و با کنایه به ارزش پولی گفت که می خواهد مردم را در جریان یک فقر فرهنگی، تفکری و علمی قرار دهد. غافل از این که طبق نظرهای زیر همین پست مردم از حاشیه های قبلی این بیت هم با خبرند و عده‌ای موافق هستند و خیلی ها مخالفش. با وجود این چند سوال پیش می آید، اول این که می توان بدون داشتن تخصص، هر چیزی را نقد کرد و دوم این که بالاخره این شعر با کدام واژه درست‌تر است که در گفت و گویی که با دکتر محمد جعفر یاحقی داشتیم به پاسخ این پرسش می رسیم. پایان کلام این که به هر حال هیچ کدام از این جنجال‌ها یا رای رقابت با مفهوم انسان دوستانه و شیرینی کلام استاد سخن، سعدی بزرگوار را ندارد و بنی آدم باز بنی آدمی می ماند که چو عضوی به درد آورد روزگار / دگر عضوها را نماند قرار...

گزارش

اولین جایزه ادبی استاد محمد قهرمان به اصفهان رفت

مراسم اعطای اولین دوره جایزه ادبی استاد محمد قهرمان، شاعر و مصحح متون سبک هندی، روز دوشنبه، ۳۱ اردیبهشت ماه در تالار دکتر شریعتی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد.

در این مراسم که استادان دانشگاه و متخصصان سبک هندی حضور داشتند، دکتر فتوحی، استاد رشته زبان و ادبیات فارسی و از داوران جایزه ادبی قهرمان با بیان این که دوره صفویه یکی از دوره های اوج ادبیات ایران است، افزود: در این دوره تاریخی، ایران از جهاتی در کانون نگاه‌ها قرار گرفته است.

دکتر فتوحی، پویایی اجتماعی و ارتقای سطح سواد اجتماعی در جامعه آن روز را از شاخصه های دوره صفویه دانست و افزود: صدای متکثر می تواند فضایی متکثر ایجاد کند که تاریخ و جریان های به حاشیه رانده شده را به اصل خود باز می گرداند.

وی با اشاره به تخصص استاد قهرمان در ادبیات دوره صفویه از دانشجویان خواست که به دوره های ناشناخته شده‌ای مانند دوره صفویه قدم بگذارند تا بتوانند در ک روشن و شفافی از آن دوره به علاقه‌مندان این حوزه ارائه دهند. در ادامه دکتر یاحقی، استاد رشته زبان و ادبیات فارسی و دیگر داور این جایزه، به بیان خصوصیات شخصیتی استاد قهرمان پرداخت و یاد آور شد: ایشان به عنوان مسئول کتابخانه دانشکده ادبیات نقش بسزایی در ارتقای پژوهش های مرتبط با سبک هندی داشته است. وی با بیان این که استاد قهرمان رباعیات بسیار نابی دارد، ادامه داد: رباعیات استاد قهرمان تلفیقی از خیام و صائب است. او افزود: قهرمان دستی هم در محلی سرایی داشت که در این عرصه بی نظیر بود.

دکتر ساکت، داور و دبیر اولین دوره جایزه ادبی قهرمان نیز به بیان گزارشی از روند داوری این جایزه پرداخت و با اشاره به این که در دوره نخست کتابها و رساله های مقاطع تحصیلات تکمیلی در سه سال اخیر بررسی و داوری شده است، اضافه کرد: در این دوره ۲۰ اثر (۱۱ کتاب، ۷ پایان نامه دوره ارشد و یک رساله دکتری و یک مقاله) ارسال شده است که پس از بررسی اولیه و بر اساس آیین نامه جایزه ادبی استاد قهرمان ۱۴ اثر (۸ کتاب و ۶ پایان نامه و رساله دکتری) قابل داوری بود.

رئیس مرکز آثار مفاخر و اسناد دانشگاه فردوسی مشهد گفت: همت خانواده شادروان قهرمان در بنیان گذاری این جایزه در تداوم کوشش های استاد قهرمان در حوزه پژوهش های ادبی مرتبط با سبک هندی بسیار موثر خواهد بود.

در این مراسم همچنین از دکتر سعید شفیعیون، عضو گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان و مصحح کتاب نفایس المآثر به عنوان برگزیده اولین دوره جایزه ادبی قهرمان با اهدای تندیس، لوح و جایزه نقدی تقدیر شد و در پایان ایشان در سخنرانی خود به معرفی اثر برگزیده اش در این جایزه پرداخت.

هنری

فروش نقاشی ۱/۴ میلیون دلاری جیمز باند سابق

پیرس برازنان تابلویی را که از باب دیلن کشیده بود به قیمت ۱/۴ میلیون دلار فروخت تا پول آن را صرف امور خیریه کند.

به گزارش مهر به نقل از آسوشیتدپرس، بازیگر سابق نقش جیمز باند یکی از نقاشی هایش را به قیمت ۱/۴ میلیون دلار به فروش رساند.

بازیگر ۶۵ ساله که به عنوان هنرمند آموزش دیده زمانی تصویرگری نیز می کرد، تصویری از باب دیلن خواننده را در بیست و پنجمین جشن خیریه «آمفار» برای فروش عرضه کرد. برازنان گفت با رنگ روغن و آکریلیک نقاشی می کند و بیشتر به کشیدن نقاشی های فیگوراتیو و چشم انداز علاقه دارد.

مامور سابق ۰۰۷ گفته است در سال های اخیر بیشتر به هنر توجه کرده و امیدوار است بتواند یک نمایشگاه از آثار نقاشی اش و یک کتاب در این زمینه تهیه کند.

برازنان در وب سایتش نوشته است: همیشه دلم می خواست یک هنرمند باشم. وی منافع حاصل از فروش تابلوهایش را به طور معمول در اختیار بنیاد برازنان می گذارد که به خیریه های حمایت از محیط زیست و سلامت زنان و کودکان کمک می کند.

زادروز

گذری در زندگی عباس یمینی شریف به مناسبت تولدش

مردی که رنگ و بویی کودکانه به لحظاتمان بخشید

مرجان دهقان- کودکی همه ما با شعرها و لالایی هایی سپری شده است که حالا از شیرین‌ترین خاطراتمان محسوب می‌شوند؛ از زمزمه های «لالای لای لای گل پونه» مادر کنار گهواره تا وقتی که با شوری کودکانه از لا به لای کتاب های درسی آواز «من یار مهربانم» سر می‌دادیم. شاید خیلی از ما کسانی را که این لحظات شیرین، وام‌دار طبع لطیف و شاعرانه آن هاست، نشناسیم اما در روزگاری که بازی و سرگرمی برای کودکان به اندازه امروز فراهم نبود ساعت‌ها غرق دنیای زیبا و دلنشین مجله «کیهان بچه ها» می شدیم و هر هفته بی صبرانه انتظارش را می کشیدیم؛ بی آن که بدانیم «عباس یمینی شریف» کیست و چرا آن قدر برای لحظات خوش ما تلاش می کند. اگر شما هم با مرور این خاطرات مشتاق شده‌اید تا بیشتر از این شاعر خوش ذوق کودکی هایمان که سال‌ها برای نسل های مختلف خاطرات دلچسب ساخته است بدانید، با ما همراه شوید و در گلستانی که نیم قرن در جای جای آن زیبایی آفریده است قدم بزنید.

■ علاقه به زندگی روستایی

عباس یمینی شریف در سال ۱۲۹۸ در تهران به دنیا آمد. او بیشتر دوران کودکی، نوجوانی و جوانی اش را در دِه دربند که در آن روزگار هنوز به صورت محله‌ای از تهران در نیامده بود و لطف و صفای روستایی خود را حفظ کرده بود، گذراند؛ همین موضوع و دل زدگی که به زندگی پرهیاهو و خشن شهری داشت باعث شد تا بیشتر شعرها و داستان هایش درباره فضای آرام و زندگی بی آلایش روستایی باشد. در کتاب «باغ نغمه ها» با سرودن شعری، نظر خود را درباره زندگی روستایی به تصویر کشیده است؛ همچنین در داستان «دو کدخدا» سعی در نشان دادن گوشه‌ای از زندگی شیرین روستایی داشته است. اثر دیگر وی «خرو خرکچی» داستانی است درباره یک روستایی که به شهر مهاجرت کرده و پشیمان شده است که در واقع نمایشی از زندگی طاقت فرسای شهری و نادرستی کوچ روستاییان به شهر است.

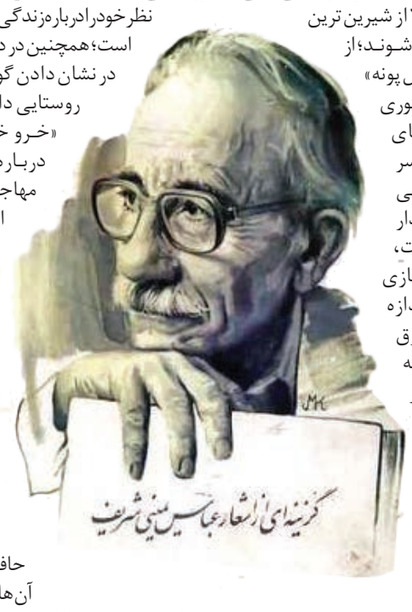

■ زمینه دلبستگی به شعر

عباس یمینی شریف در خانواده‌ای بزرگ شد که شعر زبان آن‌ها بود و علاوه بر رواج اشعار حافظ، سعدی و مولوی در بین آن‌ها شعرهای روز را نیز دنبال می کردند. همچنین اقامت فرخی یزدی که یکی از شاعران بنام عصر اوست در باغ محل سکونت آنان باعث شده بود تا فضای خانه به محیطی برای رواج شعر و ادب تبدیل شود. کودکی عباس یمینی شریف با لالایی، شعر و داستان‌های منظومی گذشت که اطرافیانش برای او می خواندند. در جایی از بازیگوشی‌های دوران کودکی اش چنین گفته است که شب‌ها برای خواب به کمتر از دو قصه رضایت نمی داده و یک شب که قصه گو داستان دیگری برای تعریف کردن نداشته با اصرار و پافشاری او برای شنیدن قصه دوم یک باره داستانی عجیب و غریب به اسم «پرتاپرت و رزتارزرت» از خود ساخته است. به این مضمون که پرتاپرت و رزتارزرت دو موجود بودند که از یک زن بابا در دهی به دنیا آمدند. آن‌ها کارشان فقط خوردن بود. تمام خوراکی ها سپس تمام اهل ده، تمامی درخت‌ها و تمامی حیوانات طویله را خوردند؛ تنها یک بچه را نتوانستند بخورند و او هم سرانجام آن‌ها را از بین برد و همه چیز را از شکمشان بیرون آورد.

■ محرک‌های اجتماعی

علاقه به خواندن، شنیدن و سرودن شعر از قدیم در بین مردمان ایران وجود داشته است؛ اما چیزی که در دوران زندگی عباس یمینی شریف تازگی داشت آزادی بیانی بود که بر اثر نهضت مشروطه نصیب مردم شده بود. به همین جهت مردم سر ذوق آمده بودند و عقیده خود را درباره امور مختلف به نثر و شعر بیان می کردند. این موضوع باعث شده بود تا شعر از انحصار دربار و ادیبان بیرون بیاید و وارد فرهنگ عامه مردم شود. دلبستگی عباس یمینی شریف از کودکی به شعر و زمینه‌های تازه اجتماعی که برای نوشتن فراهم شده بود او را در نوجوانی به سمت سرودن شعر هدایت کرد. در ابتدا از سرودن شعر هدف خاصی را دنبال نمی کرد و تنها نیاز درونی خود را برآورده می ساخت اما کم کم ورود به دانشگاه و آشنا شدن با کتاب‌های خارجی که مخصوص کودکان بود او را که تا آن زمان به جز کتاب های خشک و سنگین درسی چیزی نخوانده بود چنان به شوق آورد که تصمیم گرفت از گلستانی که با آن آشنا شده بود تحفه‌ای برای کودکان ببرد و کامشان را مانند کام خود شیرین کند. بنابراین کتاب «افسانه‌های پریان» را به فارسی ترجمه کرد که مورد تشویق استادانش قرار گرفت و او را برای ادامه کار مصمم کرد. سپس چندین شعر را به فارسی ترجمه کرد و ذره ذره به سرودن شعر برای کودکان روی آورد.

■ شعر کودک

عباس یمینی شریف سرودن شعر برای کودکان را در دورانی آغاز کرد که در ایران شاعر کودک معنا نداشت و در تاریخ ادبیات شعر کودک به رسمیت شناخته نمی شد. حتی بسیاری از افرادی که در حوزه فرهنگ فعالیت می کردند از وجود کتاب هایی مخصوص کودکان بی اطلاع بودند. شعرهایی که در کتاب درسی کودکان به کار برده می شد بسیار دشوار و پیچیده بود و کودکان از درک معنی آن ناتوان بودند. با ورود عباس یمینی شریف به حوزه ادبیات کودک، کم کم شاعران خوب و خوش ذوقی مانند پروین دولت آبادی، محمود کیانوش و مصطفی رحماندوست پا به عرصه وجود گذاشتند و شمار مجلات و کتاب‌های کودکان افزایش یافت.

در سال ۱۳۲۲ که اولین روزنامه به نام «نونهالان» برای کودکان و نوجوانان در ایران به چاپ رسید بعضی از اشعار عباس یمینی شریف در آن منتشر شد. به دنبال این اتفاق اشعار دیگر او در روزنامه و مجلات مختلف به چاپ رسید. وی یک سال بعد به سردبیری مجله «بازی کودکان» که اشعارش قبلا در آن چاپ شده بود انتخاب شد. در سال ۱۳۲۴ اشعار یمینی شریف وارد کتاب‌های درسی دبستان شد و در سال ۱۳۲۸ به مدیریت دو نشریه آموزش و پرورش که برای کودکان و نوجوانان بود منصوب شد. در ششم دی ماه سال ۱۳۳۵ اولین شماره مجله کیهان بچه‌ها با مدیریت وی منتشر شد و تا سال ۱۳۵۸ تحت سرپرستی او به فعالیت خود ادامه داد. بعد از آن نیز اشعار وی در مجلات مختلف به چاپ رسید.

■ منبع الهام

هر چیزی در اطراف عباس یمینی شریف منبع الهام وی برای سرودن شعر بود؛ از اتفاقاتی که در اطرافش رخ می داد تا خود بچه‌ها. یکی از روایت‌های جالب او در این باره مربوط به شخصی کوتاه قد به اسم «شغال الملک» می شود که وقتی او ۱۲ ساله بوده با ظاهری مسخره آمیز به در خانه آن‌ها آمده و با خواندن اشعاری مضحک درباره حیوانات او را به خنده وا داشته است؛ وقتی که او تصمیم به سرودن شعری برای جلب محبت بچه‌ها به حیوانات می گیرد به یاد شعرهای شغال الملک می افتد و بر وزن آن‌ها شعر «الاغه میگه یک و دو..» را ساخته است.

یکی دیگر از موضوعات جالب برای کسانی که آثار عباس یمینی شریف را دنبال می کنند این است که سحر و پیمان چه نسبتی با او دارند که سه کتاب خود را به آن‌ها اهدا کرده است. عباس یمینی شریف در پاسخ به این سوال گفته است آن‌ها نوه‌های دوقلوی او هستند که کتاب را از هر اسباب بازی دیگری بیشتر دوست دارند و قصه‌های سه کتاب خانه علی بابا، شعر با الفبا و سیاهک و سفید ک را برای آن‌ها ساخته است.

منبع: نیم قرن در باغ شعر کودکان نوشته عباس یمینی شریف